

11
amusez vous de la prière requise

Veuillez vous souvenir de l'effort

cy pres; Les Julliet en est le

Au bon point

Paul Ceylan

11/11/11

#19

LAKNER László

LAKNER LÁSZLÓ (1936)

P.C. (Paul Cézanne) levéltöredéke 5., |
Fragment of P.C.'s (Paul Cézanne's) letter 5., 1977

Olaj, szén, vászon | Oil, coal on canvas, 200x150 cm
Jelzés nélkül | Not signed

Kezdő ár | Starting price: 3 600 000 Ft / 10 000 EUR
Becsérték: 6 000 000 - 8 000 000 Ft
Estimate: 16 667 - 22 222 EUR

PROVENIENCIA | PROVENANCE:

| Magányűjtemény, Baden-Württemberg

KIÁLLÍTVA | EXHIBITED:

| László Lakner: *Bilder, Bücher,*

Galerie Denise René - Hans Mayer, Düsseldorf, 1977;

| *László Lakner: Malerei 1974-1979. Eine Auswahl von Bildern und Objekten,*

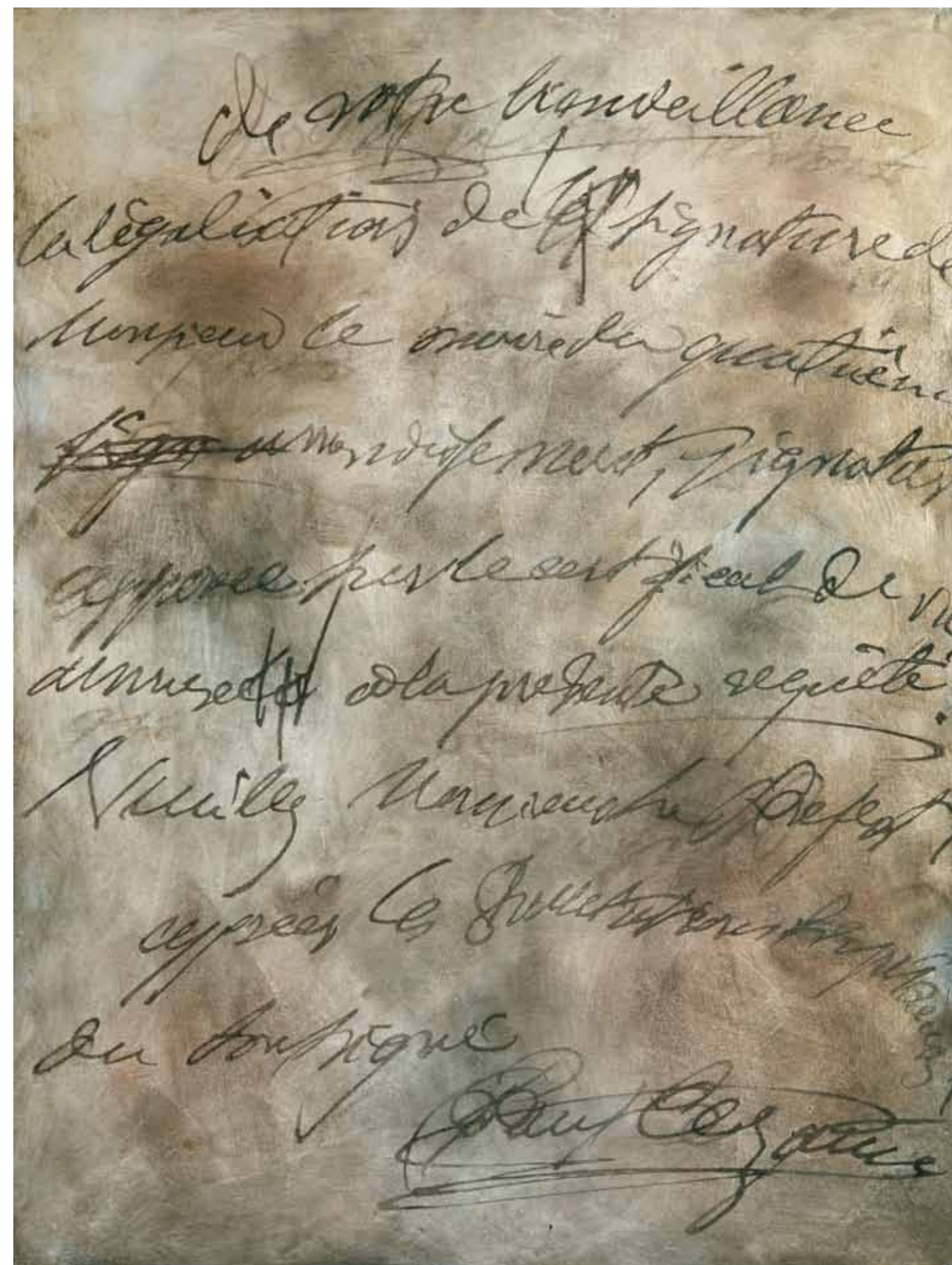
Westfälischer Kunstverein, Münster, 1979;

1. Paul Cézanne: *Fôret*, 1880-1885 (FWN 1093-TA),
magántulajdon

Az 1970-es évek kulcsfontosságú periódus Lakner László művészetében. Az évtized elején a művész a konceptuális fotó- és szövegművek, filmek és könyvobjekttek mellett konceptuális szellemiségű fotórealista festményeket alkotott - elsősorban történelmi dokumentumokat festett meg monumentális léptékben, és így egyaránt reflektált társadalmi és történelmi folyamatokra, illetve a kulturális és a társadalmi emlékezet kérdéskörére. Lakner 1972-ben Essenben töltött hosszabb időt a Museum Folkwang ösztöndíjának köszönhetően, majd 1974-ben elnyerte a DAAD Berliner Künstlerprogramm ösztöndíját, amely lehetővé tette, hogy végleg Nyugat-Németországba költözzön. Az 1974-et követő időszak hozta meg számára a nemzetközi áttörést: 1974-ben az aacheni Neue Galerie - Sammlung Ludwigban, 1975-ben a Neuer Berliner Kunstvereinban nyílt önálló kiállítása; 1976-ban bemutatták műveit a Velencei Biennálé nemzetközi kiállításán, és ugyanebben az évben elnyerte a nagy tekintélyű Deutscher Kritikerpreis; 1977-ben pedig

szerepelt a kasseli Documentán, illetve önálló kiállítása nyílt a düsseldorfi Galerie Denise René - Hans Mayerben. Az évek során Lakner fokozatosan megváltoztatta stílusát: a fotórealista alkotások egyre hangsúlyosabb, sokszor kizárólagos motívuma lett a kézírás és a nyomtatott szöveg. A kéziratokat ábrázoló festmények egyszerre folytatták Lakner fotórealista alkotásait és nyelvfilozófiai kérdésekre reflektáló konceptuális műveit, ám egyúttal a frissen emigrált művész élethelyzetére is utaltak: Lakner idegen nyelvi és kulturális közegben találta magát, művein gyakran ábrázolt idegen nyelvű szövegeket, amelyek egyfajta *hommage*-nak tekinthetők. A festmények visszatérő motívumaivá váltak a kultúr-, és művészettörténet ikonikus alakjainak kéziratai és szövegei: gondoljunk az Arthur Schopenhauer, Heinrich Heine, Friedrich Hölderlin feljegyzéseit ábrázoló monumentális festményekre, vagy a Paul Klee aláírásait, Marcel Duchamp és Raoul Hausmann szövegeit tematizáló kompozíciókra.

2. Lakner László: Cézanne utolsó levele, 1976, Museum Boijmans Van Beuningen, Rotterdam, Hollandia

E „pszeudo-faksimile” kéziratos festmények sorába illeszkedik az a sorozat, amelyet Lakner a modern festészet egyik legfontosabb alakjának, Paul Cézanne-nak szentelt. A nagyléptékű szénrajzokon és az érzékeny lazúros festményeken Cézanne leveleinek – például utolsó levelének – részletei jelennek meg. A *P.C. (Paul Cézanne) levéltöredéke 5.* (1977) című alkotás Lakner Cézanne-sorozatának része. A mű előképe a francia festő egyik levélvázlata, amely egy 1880-85 közé datálható akvarell szélén olvasható (Paul Cézanne: *Forêt*, 1880-85, oeuvre kat. FWN 1093-TA; Rewald: W154). Lakner nem az írások tartalmával foglalkozik (ezúttal egy hétköznapi, „hivatali” levél vázlatát használja fel), hanem sokkal inkább a kéznyomok festői feldolgozása során alkot meg – Heiner Stachelhaus találó kifejezése szerint – „írás-portrékat”, amelyek hűen tükrözik a gondolat születésének a folyamatát: arcnélküli arcképekként

teszik szinte tapinthatóvá a nyomot hagyó szubjektumot. *„Az írás engem mint »a Másik írása« érdekelt. Ugyanazzal az odaadással gyűjtöttem Arthur Schopenhauer leveleit, feljegyzéseit, kéziratait, mint ismeretlenekét, és ezek töredékeit festettem meg nagy méretben. Ikonokat szerettem volna festeni, emlékműveket, vagy írás-portrékat – ahogy valaki képeimet nevezte. A festést hosszadalmas válogatás előzte meg. Minden esetben a töredék képszerűsége volt a lényeges; az írás tartalmával nem foglalkoztam”* – fogalmazott a művész.

Lakner helyenként szénrel megrajzolt, olajjal festett, finoman lazúrozott, szürkéségük ellenére is színekben gazdag felületei az irattárakban és fiókok mélyén porosodó kéziratos látványát idézik; a felületről leolvashatók a visszatörlések, a javítások és az egymásra rakódó időrétegek. Lakner

szabadon variálja, mintegy fikcionalizálja a kiindulópontul választott dokumentumot, amely ekként valóságossága ellenére is képzeletbeli levéllé válik, megelőlegezve a művész *Lettre imaginaire*-jeit. Lakner az itt bemutatott mű kétrészes párdarabját állította ki a kasseli Documentán, 1977-ben, amelyet a kiállításról megvásárolt a rotterdami Museum Boijmans Van Beuningen (Paul Cézanne / Briefentwurf Paul Cézannes [um 1884], 1977). A *P.C.* (Paul Cézanne) levéltöredéke 5. szerepelt a művész düsseldorfi önálló kiállításán a Galerie Denise René – Hans Mayerben, ahonnan német magántulajdonba került. Később szintén szerepelt a művész összegző igényű önálló kiállításán a münsteri Westfälischer Kunstvereinben. A tárlaton és a kiállításához kapcsolódó kiadványban együtt volt látható párdarabjával, amelyet akkor már a Museum Boijmans Van Beuningenből kölcsönöztek ki.

FEHÉR DÁVID

Irodalom: László Lakner: *Malerei 1974-1979. Eine Auswahl von Bildern und Objekten*, kat. Westfälischer Kunstverein, Münster, 1979, kat. 42.

